

Endringer i regnskapsstandardene

Regnskapsstandardstyret i Norsk RegnskapsStiftelse har foretatt enkelte endringer og tilpasninger i vedtatte regnskapsstandarder. Endringene får virkning fra 2010, men det oppfordres til tidligere bruk. Endringer i foreløpige standarder og i høringsutkast vil bli omhandlet i neste nummer.

NRS 1 Varer

Standarden omfatter nå også produksjonsmaterieell og reservedeler som er omløpsmidler og som brukes i produksjonsprosessen. Virkelig verdi er definert som salgsverdi fratrukket beregnede nødvendige utgifter for gjennomføring av salget. Faste kostnader som for eksempel faste lagrings- og administrasjonsutgifter er ikke å anse som nødvendige utgifter for gjennomføring av salget. Renteutgifter inngår i tilvirkningskost. Normalt vil omløpshastigheten for varer være så høy at renter ikke tillegges. Det er videre presisert at virksomheter som har både egentilvirkede ferdigvarer og handelsvarer, skal spesifisere balanseført verdi hver for seg i note.

NRS 5 Spesifikasjon av særlige poster, korrigering av feil og virkning av prinsipp- og estimatendringer

Som ledd i IFRS-harmoniseringen er det ikke lenger adgang til å klassifisere poster som ekstraordinære, verken i resultatregnskapet eller i notene.

Særlige poster er vesentlige poster som

er uvanlige og/eller uregelmessige. Slike poster skal spesifiseres på egen linje, som benevnes etter inntektens eller kostnadens innhold. For eksempel skal en uvanlig stor nedskrivning av varelager som presenteres på egen linje, presenteres som driftskostnad. Grunnlaget for å presentere en post på egen linje skal omhandles i note til regnskapet.

Virkingen av endringer av avskrivningsplan kan fordeles over gjenværende brukstid, som alternativ til å resultatføre virkingen i den perioden estimatet endres.

Vesentlige feil som korrigeres over egenkapitalen skal omtales i note, med en forklaring på hva feilen består i.

Små foretak kan fortsatt klassifisere effekten av prinsippendringer og vesentlige feil i tidligere årsregnskap som ekstraordinære poster.

NRS 9 Fusjon

Endringer som har med regnskapsføring av fusjoner til virkelig verdi omhandles i neste utgave under NRS (F) Virksomhetskjøp og konsernregnskap.

De viktigste endringene vedrørende regnskapsføring av fusjoner til kontinuitet er en ny inndeling i vertikal fusjon og horisontal fusjon. Vertikal fusjon defineres som fusjon hvor datterselskap og dets morselskap fusjonerer. En horisontal fusjon er en fusjon som ikke er vertikal.

En horisontal fusjon hvor kontinuitetsmetoden benyttes, skal regnskapsføres til selskapskontinuitet. Egenkapitalens sammensetning skal i størst mulig grad videreføres slik den var i de fusjonerende selskapene før fusjonen.

Vertikal fusjon skal regnskapsføres til konsernkontinuitet, likevel slik at selskapskontinuitet kan benyttes dersom regnskapsmessig overtakende selskap ikke utarbeider konsernregnskap som rapporteres til Regnskapsregisteret.

Standarden angir også hvordan en vertikal fusjon med minoritetsinteresser i datterselskapet skal regnskapsføres. Ved kontinuitetsfusjon er det adgang til å omarbeide sammenligningstallene.

NRS12 Avvikling og avhendelse

Virkeområde for standarden er nå gruppen øvrige foretak, mens tidligere NRS 12 primært var rettet mot store foretak. Endringene er forøvrig begrunnet i endringer i regnskapsloven og endringer i IFRS.

Kirsten Pedersen
Statsautorisert revisor

Kirsten er manager og har vært ansatt i RSM Hasner AS siden 2004. Hun har mange års erfaring fra praktisk revisjons- og regnskapsarbeid og fra undervisning ved høyskole og kursvirksomhet. Internt er hun faglig ansvarlig og er medlem av vårt faglige organ. Kirsten er også medforfatter av boken «Årsregnskapet i teori og praksis».

Tidligere utgaver av «Revisor Informerer» ligger på: www.rsmhasner.no

Pensjonsordninger og regnskapsmessig behandling

Som følge av lov om obligatorisk tjenstepensjon og en rekke andre avtaler om pensjonsordninger har de aller fleste norske foretak plikt til å innbetale midler til pensjonsordninger for sine ansatte. Gjennom sin ansettelsestid i foretaket opparbeider de ansatte pensjonsrettigheter gjennom de(n) pensjonsordning(e) foretaket har. Foretakets pensjonskostnader må regnskapsføres i takt med at de ansatte tjener opp sine rettigheter, og ikke når pensjonene utbetales til de ansatte¹.

1. Pensjonsordninger

Fra et regnskapsmessig synspunkt er det to hovedtyper pensjonsordninger. En innskuddsordning er en pensjonsplan som i hovedtrekk går ut på at foretaket har forpliktet seg til å gi et årlig tilskudd til den enkelte ansattes pensjonssparing. Ordningen administreres av et forsikringsselskap e.l. Den enkelte ansatte kan selv bestemme hvordan midlene skal plasseres (risikoprofil) og sitter dermed med risikoen for avkastningen og den endelige pensjonsytelsen.

Ytelsesordninger kan defineres som alle andre pensjonsplaner enn innskuddsplaner. Det som kjennetegner ytelsesordninger er at foretakets forpliktelse overfor den enkelte ansatte er å yte pensjon av en avtalt størrelse. Normalt avtales det at den årlige pensjonen sammen med folketrygden skal utgjøre en fast prosent av sluttlønnen ved fylte 67 år. Denne ordningen innebærer at arbeidsgiveren sitter med risikoen knyttet til framtidig lønnsnivå, levetid og avkastning på pensjonsmidlene. Den mest kjente ordningen er foretakspensjonsordningen etter lov om foretakspensjon.

2. Regnskapsmessig behandling

Grunnlaget og forutsetningene for å beregne pensjonskostnaden i resultatregnskapet og pensjonsforpliktelsen i balansen avhenger av pensjonsordningen. Arbeidsgiveravgift i forbindelse med pensjon er ikke behandlet i denne artikkelen. NRS 6 Pensjonskostnader angir den regnskapsmessige behandlingen av de ulike pensjonsordningene.

2.1. Innskuddsordning

En innskuddspensjonsordning medfører ingen forpliktelse for foretaket utover forpliktelsen til å betale årets premie. For innskuddsplaner vil derfor årets kostnad tilsvare årets betalte premie.

2.2 Ytelsesordning

For ytelsesbaserte ordninger har foretaket en forpliktelse til å yte et nærmere definert pensjonsbeløp til den ansatte. Denne ordningen medfører at foretaket påtar seg en forpliktelse som skal balanseføres (unntak for små foretak). Hvis den ytelsesbaserte ordningen er dekket gjennom et forsikringsselskap eller i en egen pensjonskasse, er det satt av pensjonsmidler til å dekke de framtidige forpliktelsene. Disse midlene må også balanseføres, og det er nettobeløpet (pensjonsforpliktelse – pensjonsmidler) som tas inn i balansen.

Måling av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler per 31.12 skal som hovedregel gjennomføres på balansedagen. Men av praktiske hensyn er det tillatt å gjøre beregningen basert på grunnlagsdata og forutsetninger på et tidligere tidspunkt. Hvis det skjer endringer (i for eksempel diskonteringsrenten) fram til balansedagen som påvirker den beregnede forpliktelsen i vesentlig grad, skal det foretas en oppdatert beregning.

2.2.1 Beregningsforutsetninger

Norsk RegnskapsStiftelse gir hvert år ut en veiledning over de forutsetninger som bør legges til grunn for beregningen av pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidlene og

årets pensjonskostnad. Veiledningen er ikke ment som noen fasit, og pensjonsforutsetningene må derfor fastsettes individuelt for hver ordning. Følgende beregningsforutsetninger er fastsatt per 31. august 2009:

Diskonteringsrente	4,4 %
Risikopåslag	1,0 %
Avkastning ved plassering i livselskap	5,6 %
Gjennomsnittlig lønnsvekst	4,25 %
Regulering av grunnbeløpet i folketrygden	4,0 %
Pensjonsregulering (minimum/maksimum)	1,3 % / 4,0 %

2.2.2 Pensjonskostnad

Årets pensjonskostnad beregnes ut fra faktisk forpliktelse og midler per 1. januar i regnskapsåret. En skal ta hensyn til store endringer i regnskapsåret, for eksempel opp-tak av mange nye medlemmer i ordningen.

Årets pensjonskostnad består i hovedtrekk av årets opptjening, rentekostnad og avkastning pensjonsmidler. Den prinsipielle sammenhengen mellom årets pensjonskostnad og endringen i netto pensjonsforpliktelse/-midler er som følger:

Påløpt pensjonsforpliktelse 31.12.x1	
+ Årets pensjonsopptjening + Rentekostnad	
– Eventuelle pensjonsutbetalinger	
= Påløpt pensjonsforpliktelse 31.12.x2 (A)	

Virkelig verdi pensjonsmidler 01.01.x2	
+ Årets innbetalinger	
+ Avkastning på pensjonsmidlene	
– Eventuelle pensjonsutbetalinger	
= Estimert verdi pensjonsmidler 31.12.x2 (B)	

(A) – (B) = Netto pensjonsforpliktelse/-midler per 31.12.x2

Den regnskapsmessige kostnaden tilsvare årrets innbetaling til pensjonsordningen med tillegg eller fradrag for endringen i netto forpliktelse.

2.2.3 Estimatavvik

Endringer i forutsetninger og avvik mellom estimert verdi og faktisk verdi gjør at det i praksis oppstår avvik. Slike avvik kalles estimatavvik. Når det gjelder pensjonsmidlene, oppstår estimatavviket som regel på grunn av avvik mellom estimert avkastning og faktisk avkastning på pensjonsmidlene. Siden aktuarberegningen tar utgangspunkt i den faktiske flytteverdien hvert år, vil avvikene knyttet til pensjonsmidlene normalt bare gjelde siste års avkastning. Den akkumulerte påløpte pensjonsforpliktelsen, derimot, estimeres på nytt hvert år, basert på forutsetningene som legges til grunn for årets konkrete beregning. Hvis for eksempel diskonteringsrenten går ned fra 5 % til 4,5 % påvirker endringen ikke bare årets pensjonsopptjening og den påløpte forpliktelsen per 31.12. (UB), men også den påløpte

forpliktelsen per 01.01. (IB). Endringen i IB kommer fram som estimatavvik.

For å unngå at resultatregnskapet i for stor grad skal bli påvirket av endringene i usikre estimater, er det tillatt å fordele virkningen av estimatendringer over gjenstående opptjeningstid (eller kortere) i stedet for å resultatføre virkningen direkte. Resultat-effekten av slike estimatendringer det enkelte år kan derfor bli liten. På den annen side kan den balanseførte pensjonsforpliktelsen avvike vesentlig fra den beregnede (virkelige) nettoforpliktelsen på balansetidspunktet.

2.2.4 Regnskapsmessig presentasjon

Det er netto pensjonsforpliktelse som skal føres opp i balansen.. Selskapet kan ha netto pensjonsforpliktelse, men ikke balanseførte estimatavvik kan føre til at forpliktelsen presenteres som finansiell eiendel i balansen. Vi vil belyse dette med et eksempel:

Nåverdien av estimerte pensjonsforpliktelse	-580.000
Estimert verdi av pensjonsmidlene	500.000
Netto pensjonsforpliktelse	-80.000
Ikke resultatførte estimatavvik	85.000
Netto pensjonsmidler (presenteres som langsiktig finansiell eiendel)	5.000

Hvis nettobeløpet er en gjeldspost, skal dette presenteres som avsetning for forpliktelser.

¹ Stoffet i denne artikkelen er hentet fra «Årsregnskapet i teori og praksis 2009» (Gyldendal Akademisk), og vi viser til mer utfyllende omtale i bokens kapittel om pensjoner.

Presiseringer i revisjonsberetningen

Dersom revisor avdekker vesentlige forhold som han ønsker å henlede regnskapsbrukerens oppmerksomhet på og som ikke berører revisors konklusjoner, vil det avgis en beretning med presisering.

Presiseringen tas inn som et eget avsnitt under konklusjonsavsnittet og innledes ofte med ordene «Uten at det har betydning for våre konklusjoner, vil vi påpeke at ...» og slutter ofte med at revisor viser til omtale i årsberetningen eller note til regnskapet.

De fleste presiseringer gjelder lovbrudd og de vanligste formene for lovbrudd er ulovlige lån til aksjonærer eller brudd på skattebetalingsloven.

Aksjonærlån

Aksjeloven setter grenser for selskapets adgang til å yte lån eller stille sikkerhet til fordel for sine aksjonærer eller aksjonærenes nærstående.

Begrensingen er knyttet opp mot fri egenkapital i siste avlagte regnskap, det vil si det samme beløp som det som kan utbetales som utbytte. Ulovlig lån skal tilbakebetales til selskapet. Personer som har medvirket til slike disposisjoner kan bli holdt ansvarlige for eventuelle tap.

Mange ulovlige aksjonærlån oppstår i selskaper hvor eneaksjonæren er aktiv i selskapet, og hvor mellomværende med aksjonæren føres mot en mellomregningskonto. Det er viktig å være klar over at så fort kontoen viser at selskapet har et krav på aksjonæren, og selskapet ikke har fri egenkapital, så har det oppstått et ulovlig lån.

Skattetrekkkonto

Skattetrekk trukket ved lønnsutbetaling til ansatte eller aksjonærer tilhører skatte- og avgiftsmyndighetene. Trukket beløp skal settes inn på særskilt bankkonto (skattetrekkkonto) senest første virkedag etter lønnsutbetaling.

Kravene til oppbevaring av inntrukket skatt på skattetrekkkonto kan også oppfylles ved at det står et fast beløp inne på skattetrekkkontoen, eller at en finansieringsinstitusjon stiller garanti for et beløp som til enhver tid er stort nok til å dekke skattetrekket.

Dersom selskapet ved lønnsutbetaling ikke har nok midler til å dekke både nettolønnen og skattetrekket, skal bruttolønnen reduseres slik at det blir dekning både for nettolønnen og for skattetrekket.

Gjentatte presiseringer i revisjonsberetningen

Den Norske Revisorforening har den senere tid tatt til orde for at revisor bør fratse dersom foretaket klart viser at det ikke retter seg etter revisors gjentatte påpekninger og krav.

Vi vil derfor oppfordre revisjonspliktige som har fått slik presisering, til å påse at forholdene utbedres innen årsskiftet.

RSM Hasner

RSM Hasner er en totalleverandør av revisjonstjenester samt økonomisk og skattemessig rådgivning. Selskapet har mer enn 50 års erfaring fra det norske markedet. Selskapet er medlem i RSM International, en verdensomspennende organisasjon av uavhengige revisjons- og rådgivningsselskaper med ambisjoner om å være nummer én på det internasjonale SMB markedet.

Vi legger vekt på rask og personlig service - kombinert med høy kompetanse.

Postadresse:

RSM Hasner AS
Vollsveien 13 C
1366 Lysaker

Besøksadresse:

Granfos Næringspark
Vollsveien 13, Bygg C
1366 Lysaker

E-post:

rsmhasner@rsmhasner.no

Hjemmesider:

www.rsmhasner.no
www.rsmi.com

Telefon: +47 67 52 88 00

Fax: +47 67 59 04 30

Revisornr./Foretaksnr.:

982 316 588 MVA

